

kedd, július 29, 2008

Finomabbnál finomabb

Milyen a sors: éppen a csodálatos költő, Csoóri Sándor írását olvasom, amikor a háttérrádióm bemondja, hogy már megint hatalmas bombát találtak Budapesten, és ki kell üríteni egy egész városrészt.

A Mester azt írja, hogy bár igény lenne rá, mégse legyen forradalom, mert: „A forradalomhoz nemcsak magasba csapó szenvedélyek kellenek, hanem fegyverek is. Honnan a csodából szereznék mi gépfegyvereket, páncélöklöt, finomabbnál finomabb aknákat?”

Finomabbnál finomabb aknák. El tudom képzelni egy ínycsokor költő vízióját. Mélybús magyar kesergésében lassított fölvétellel látja maga előtt azt a poétikus képet, ahogy az ellenség fölemelkedik a robbanástól, szinte lebeg, aztán leszakad a kar, megtörik a csigolya, a koponyából szinte kirobban a velő. Csodás kép. Borzongatja a lopakodó örök, de most éppen leláncolt forradalmárt. Aki költő. A szavak mérnöke.

Az igazság persze az, hogy a fegyverhasználat a valóságban kicsit kevésbé poétikus. Az a baj, hogy szinte mindig visszalőnek. Az aknával meg az, hogy ott marad. Mint a bomba is. Elbújnak és várnak. Úgy, mint ez a két tonnás a Ferencvárosban. Hat évtizede ért véget a világháború, de az utóbbi hetekben ez a negyedik olyan bomba, amelyik miatt tömegeket kell evakuálni. És csak véletlen, hogy ez a bebetonozott (!) szerkezet nem robbant, amikor egy masina elérte és megtalálta.

Azért van ott, mert valakik egyszer azt gondolták, hogy hadat kell üzenni mindenkinek, hiszen sérelmeinket másképp már nem orvosolhatjuk. A hadüzenet ment, szinte fegyver nélkül a Don kanyarulatág vonultunk meghalni, bosszúból agyonbombázták az országot.

Amikor ilyen bombára lelnek, mindig életem egyik alapélménye jut eszembe. New York egyik külvárosában az öcsémmel átsegítettünk egy nagyon öreg embert a zebrán. Megkérdezte, honnan jöttünk. „Magyarországról.” „Ja, tudom – mondta az öreg – maguk voltak Hitler utolsó csatlósai. Bombáztam magukat.”

Nem mondtuk, hogy azok nem mi voltunk. Néztük az elcsoszogó vénembert, tehetetlenül álltunk az út szélén már-már poétikusan abszurd szerepünkben.

Hogyan kérhetnénk meg Csoóri Mestert, hogy legalább nyilvánosan ne álmodozzon gépfegyverekről, páncélöklőről, és pláne ne finomabbnál finomabb aknákról? Annyi idős lehet, mint az az amerikai bácsi volt. Tudhatná, hogy a költő szavaiból azt hallják meg az emberek, amit akarnak. Tele van az ország fegyverekkel. Finomabbnál finomabb aknákon ülünk.